

PROTOKOLL FRA HOVEDSTYREMØTE 27. APRIL 2016**Til stede:**

Hovedstyret: Øystein Olsen, Jon Nicolaisen, Egil Matsen, Hilde Myrberg, Kjetil Storesletten (sak 77-86), Karen Helene Ulltveit-Moe, Steinar Juel, Arne Hyttnes og Kristine Landmark (sak 87-97)

Forfall: Kathryn M. Baker

Varamedlem: Kristine Landmark (sak 77-86)

Fra de ansatte: Gøril B. Havro og Mona H. Sørensen (sak 87-92)

Deloitte: Aase Aa. Lundgaard (sak 82 og 90)

Tilsynssekretariatet: Svenn Erik Forsstrøm (sak 80-84 og 87-92)

Administrasjonen: Yngve Slyngstad (sak 77-89), Trond Grande (sak 77-89), Dag Huse (sak 77-78 og 82-85), Karsten Kallevig (sak 79-81 og 89), Lars Dahl (sak 79-81), Mie Holstad (sak 89), Ivar Eriksen (sak 79-81 og 89), Jan Thomsen (sak 81-84), Hege Gjerde (sak 82, 87-88 og 90), John Tore Vatnar (sak 85), Merethe Riddervold (sak 77-79, 82-85 og 87-88), Ida Wolden Bache (sak 93-94), Per Espen Lilleås (sak 93-94), Kristin Gulbrandsen (sak 95), Roger Rake (sak 95), Kathrine Stang Ottesen (sak 90), Jannecke Ebbesen (sak 91), Harald Bøhn (sak 91), Lars Hammersbøen (sak 91), Magnus Eriksen (sak 91 og 95), Marius Ryel (sak 92), Ingunn Valvatne (sak 77-84 og 87-90), Renate Haugen (sak 95), Birger Vikøren (sak 77-92 og 95-97), Runar Malkenes (sak 80-86 og 93-94), Bjarne Gulbrandsen (sak 77-97), Sigrid Igland (sak 77-85 og 87-97)

Til orientering var utsendt sammen med saksdokumentene:

- Agenda seminar hovedstyret 26. april
- Referat fra møtet i revisjonsutvalget 8. mars
- Referat fra fellesmøtet i revisjonsutvalget og risiko- og investeringsutvalget 8. mars
- Protokoll fra møtet i representantskapet 3. mars
- Monthly Performance & Risk Report February 2016
Rapport av 18. mars 2016 fra NBIM
- Rapport om eiendomsforvaltningen 2015
Rapport av 21. april 2016 fra NBREM
Presseseminar 28. april 2016 fra kl. 12.00
- Eiendomsforvaltningen i SPU – forvaltning av eiendommer som eies 100 prosent
Notat av 20. april 2016 fra NBREM
- Eiendomsforvaltningen i SPU – utviklingsprosjekter
Notat av 26. april 2016 fra NBREM
- Kulleksklusjoner i SPU
Pressemelding 14. april 2016
Supplerende informasjon til hovedstyremedlemmene av 13. april 2016
Instruks til leder NBIM av 31. mars 2016
Notat til sentralbanksjefen av 31. mars 2016 fra NBIM
- Supplementary GPF Performance and Risk Report Q1 2016
Rapport av 19. april 2016 fra NBIM
- Representantskapet i Norges Bank – rapport for 2015 til Stortinget
Rapport av 5. april 2016

77/2016 Statens pensjonsfond utland (SPU) – investeringsmandat til leder av NBIM

Saksdokument: Notat av 22. april 2016 fra NBIM
Notat av 26. april 2016 fra RIU

Yngve Slyngstad innledet.

Egil Matsen redegjorde for drøftingen i risiko- og investeringsutvalget. Utvalget merket seg at Finansdepartementets brev av 26. februar 2016 gjør det naturlig å justere hovedstyrets investeringsmandat til leder av NBIM. Utvalget drøftet ordlyden i enkelte punkter i mandatet og fremmet konkret forslag til tekst.

Hovedstyret hadde en meningsutveksling og vedtok at hovedstyrets investeringsmandat til leder av NBIM endres som følger:

- Bestemmelsen i investeringsmandatets punkt 3.3.1 h) endres slik at i situasjoner med ekstrem markedsvolatilitet som kan medføre brudd på rammen for ekstremtapsrisiko, skal NBIM CEO uten ugrunnet opphold forelegge saken, og forslag til tiltak, for hovedstyret. I tråd med forslaget fra risiko- og investeringsutvalget blir ny ordlyd i punkt 3.3.1 h) tredje ledd:

«In situations with extreme market volatility which may provoke a breach of the limit, NBIM CEO shall without undue delay recommend measures to be decided upon by the Executive Board.»

- Adgangen i mandatets punkt 3.3.4 for NBIM CEO til å gjøre unntak fra bestemmelsene i mandatets punkt 3.3 i særlige tilfeller, oppheves.

Endringene i investeringsmandatet legges i samsvar med standard prosedyre fram for Finansdepartementet og offentliggjøres på NBIMs nettsider. Mandatet sendes representantskapet til orientering.

78/2016 Hovedstyrets investeringsmandat til leder av NBIM – unntak fra rammer for motparts- og kredittrisiko

Saksdokument: Notat av 22. april 2016 fra NBIM
Notat av 26. april 2016 fra RIU

Yngve Slyngstad og Dag Huse redegjorde for saken.

Egil Matsen redegjorde for drøftingen i risiko- og investeringsutvalget og de temaer utvalget var særlig opptatt av, herunder bakgrunnen for nedgraderingen av brasilianske statsobligasjoner, samt hvilken oppfølging det legges opp til for unntakene. Utvalget reiste også spørsmålet om innramming av unntaket.

Hovedstyret hadde en meningsutveksling, herunder om innramming og oppfølging av unntak. Hovedstyret merket seg at det er særskilte forhold som ligger til grunn for anmodningen om unntak fra eksisterende rammer, og vedtok å gi unntak fra:

- kravet i hovedstyrets investeringsmandat til leder for NBIM punkt 3.3.1 b) for investeringer i brasilianske statsobligasjoner,
- ratingkravene i punkt 3.3.1 d) II for BM&FBovespa.

Hovedstyret ba om at unntakene vies spesiell oppmerksomhet ved kommende rapporteringstidspunkter, og ba NBIM vurdere om og på hvilken måte unntak fra risikorammene kan gjerdes inn.

79/2016 Statens pensjonsfond utland (SPU) – unntak fra ramme for andel investeringer med enkeltpartner og ramme for samlet honorar

Saksdokument: Notat av 25. april 2016 fra NBREM
Notat av 26. april 2016 fra NBIM
Notat av 26. april 2016 fra RIU

Karsten Kallevig redegjorde for saken. Hovedstyrets mandat til CEO NBIM har så langt omfattet fullmakt til å beslutte unntak fra rammer for andel investeringer med enkeltpartner og ramme for samlet honorar. Av hovedstyrets mandat til CEO NBIM av 1. juni 2016 følger at myndighet til å beslutte unntak ikke lenger er delegert, jf sak 77/2016. Som en konsekvens, må hovedstyret ta stilling til ramme for andel investeringer med enkeltpartner og ramme for samlet honorar i forhold til investeringspartner Prologis.

Egil Matsen redegjorde for drøftingen i risiko- og investeringsutvalget. Utvalget anbefalte at saken ble fremmet for hovedstyret, men ba om supplerende informasjon vedrørende struktur og honorarsystem for avtalen med Prologis. Slik informasjon ble fremlagt i hovedstyremøtet.

Hovedstyret hadde en meningsutveksling og understreket at rammene knyttet til eiendomsporteføljen må gjennomgås i forbindelse med utarbeidelse av strategi 2017-2019. Det ble påpekt at den unoterte eiendomsporteføljen forvaltes annerledes enn den noterte porteføljen og at det har vært et strategisk valg å sette ut eiendomsdrift. Dette må gjenspeiles i de rammer og eventuelle unntak som gis.

Hovedstyret ga sin tilslutning til to unntak fra rammene som er fastsatt i investeringsmandatet til CEO NBIM punkt 3.3.2 bokstav j), for investeringen som er gjort med Prologis:

- Maksimal ramme for investeringen med Prologis kan utgjøre mer enn 15 prosent av den unoterte eiendomsporteføljens markedsverdi (NAV) og settes i stedet til 0,75 prosent av fondets samlede markedsverdi. Svingninger i fondets markedsverdi som fører til at investeringen med Prologis overstiger rammen, skal ikke automatisk fremtvinge salg/reduksjon av investeringen.
- Maksimal ramme for årlig opptjening av honorar settes til 85 millioner USD for Prologis.

80/2016 NBREM avkastning og risiko Q1 2016

Saksdokument: Rapport av 14. april 2016 fra NBREM

Karsten Kallevig og Lars Dahl redegjorde for hovedelementer i rapporten.

Egil Matsen og Karen Helene Ulltveit-Moe redegjorde for drøftingene i henholdsvis risiko- og investeringsutvalget og revisjonsutvalget og de temaer utvalgene var særlig opptatt av. Utvalgene hadde i sine gjennomganger ikke blitt oppmerksom på noe som tilsier en annen vurdering enn administrasjonens tilråding.

Hovedstyret hadde en meningsutveksling og tok rapporten om avkastning og risiko i NBREM for første kvartal 2016 til etterretning. Rapporten oversendes representantskapet.

81/2016 NBREM etterlevelse og kontroll Q1 2016

Saksdokument: Rapport av 14. april 2016 fra NBREM

Jan Thomsen redegjorde for hovedelementer i rapporten.

Karen Helene Ulltveit-Moe redegjorde for drøftingen i revisjonsutvalget og de temaer utvalget var særlig opptatt av, herunder risikoer og særtrekk i eiendomsnæringen, håndtering av risiko for økonomiske misligheter samt IT-sikkerhet. Utvalget hadde i sin gjennomgang ikke blitt oppmerksom på noe som tilsier en annen vurdering enn administrasjonens tilråding.

Hovedstyret hadde en meningsutveksling og tok rapporten om etterlevelse og kontroll i NBREM for første kvartal 2016 til etterretning. Rapporten oversendes representantskapet.

82/2016 Statens pensjonsfond utland (SPU) – offentlig rapport Q1 2016

Saksdokument: Rapport av 21. april 2016 fra NBIM

Trond Grande redegjorde for hovedelementer i rapporten. Ekstern revisor Aase Aa. Lundgaard avga uttalelse om at Deloitte gjennom forenklet revisorkontroll ikke hadde blitt oppmerksom på forhold som gir grunn til å tro at delårsrapporteringen ikke i det alt vesentligste er utarbeidet i samsvar med IAS 34 «Interim Financial Reporting» som fastsatt av EU.

Egil Matsen og Karen Helene Ulltveit-Moe redegjorde for drøftingene i henholdsvis risiko- og investeringsutvalget og revisjonsutvalget og de temaer utvalgene var særlig opptatt av. Utvalgene hadde i sine gjennomganger ikke blitt oppmerksom på noe som tilsier en annen vurdering enn administrasjonens tilråding.

Hovedstyret hadde en meningsutveksling og tok den offentlige rapporten om Statens pensjonsfond utland for første kvartal 2016 til etterretning. Rapporten offentliggjøres på presseseminar 28. april 2016. Rapporten oversendes representantskapet til orientering.

83/2016 NBIM avkastning og risiko Q1 2016

Saksdokument: Rapport av 21. april 2016 fra NBIM

Dag Huse redegjorde for hovedelementer i rapporten.

Egil Matsen og Karen Helene Ulltveit-Moe redegjorde for drøftingene i henholdsvis risiko- og investeringsutvalget og revisjonsutvalget og de temaer utvalgene var særlig opptatt av. Utvalgene hadde i sine gjennomganger ikke blitt oppmerksom på noe som tilsier en annen vurdering enn administrasjonens tilråding.

Hovedstyret hadde en meningsutveksling og tok rapporten om avkastning og risiko i NBIM for første kvartal 2016 til etterretning. Representantskapet orienteres om hovedelementer i rapporten.

84/2016 NBIM etterlevelse og kontroll Q1 2016

Saksdokument: Rapport av 21. april 2016 fra NBIM

Jan Thomsen redegjorde for hovedelementer i rapporten.

Karen Helene Ulltveit-Moe redegjorde for drøftingen i revisjonsutvalget og de temaer utvalget var særlig opptatt av, herunder omtalen av revisjonsaktiviteter og ny revisjonsmodell, risikorammer fra hovedstyret knyttet til nye instrumenter og NBIMs rutiner for å vurdere mandatets relevans i forbindelse med at nye instrumenter tas i bruk. Utvalget hadde i sin gjennomgang ikke blitt oppmerksom på noe som tilsier en annen vurdering enn administrasjonens tilråding.

Hovedstyret hadde en meningsutveksling og tok rapporten om etterlevelse og kontroll i NBIM for første kvartal 2016 til etterretning. Rapporten oversendes representantskapet.

85/2016 Tilråding fra Etikkrådet av 8. februar 2016 om å utelukke selskaper

Saksdokument: Notat av 21. april 2016 fra eierskapsutvalget

Egil Matsen innledet og redegjorde for drøftingen i eierskapsutvalget og utvalgets innstilling på bakgrunn av anbefaling fra Etikkrådet.

Hovedstyret hadde en meningsutveksling og sluttet seg til Etikkrådets anbefaling og eierskapsutvalgets innstilling om å utelukke Cairn Energy Plc og Kosmos Energy Ltd fra Statens pensjonsfond utlands portefølje. Finansdepartementet orienteres om vedtaket. Utelukkelsene trer i kraft fra 1. juli 2016. Sentralbanksjefen fikk fullmakt til å gi unntak fra tidsfristen i situasjoner med likviditetsutfordringer eller i andre særskilte situasjoner. Sentralbanksjefen fikk også fullmakt til å fastsette tidspunkt for offentliggjøring av beslutningen.

86/2016 Orientering om aktuelle saker i kapitalforvaltningen

Yngve Slyngstad orienterte om aktuelle saker i kapitalforvaltningen.

87/2016 Hovedstyrets protokoller fra møter 16. mars og 4. april 2016

Saksdokument: Utkast til protokoll fra møtet 16. mars 2016
Utkast til protokoll fra møtet 4. april 2016

Hovedstyret godkjente de to protokollene.

88/2016 NBIM virksomhetsrapport Q1 2016

Saksdokument: Rapport av 21. april 2016 fra NBIM

Trond Grande redegjorde for hovedelementer i rapporten.

Hovedstyret hadde en meningsutveksling og tok virksomhetsrapporten for NBIM for første kvartal 2016 til etterretning. Rapporten oversendes representantskapet.

89/2016 NBREM virksomhetsrapport Q1 2016

Saksdokument: Rapport av 14. april 2016 fra NBREM

Mie Holstad redegjorde for hovedelementer i rapporten.

Hovedstyret hadde en meningsutveksling og tok virksomhetsrapporten for NBREM for første kvartal 2016 til etterretning. Rapporten oversendes representantskapet.

90/2016 Revisjonsrapport Norges Bank for 2015 fra Deloitte AS

Saksdokument: Notat av 21. april 2016 fra KF

Aase Aa. Lundgaard innledet om revisjonsrapporten.

Karen Helene Ulltveit-Moe redegjorde for drøftingen i revisjonsutvalget og de temaer utvalget var særlig opptatt av, herunder plan for implementering av ny revisjonsberetning samt den videre prosessen for ny revisjonsberetning for 2016. Utvalget hadde i sin gjennomgang ikke blitt oppmerksom på noe som tilsier en annen vurdering enn administrasjonens tilråding.

Hovedstyret tok revisjonsrapport Norges Bank for 2015 fra Deloitte AS til etterretning.

91/2016 Norges Bank pensjonskasse – årsberetning og årsregnskap 2015

Saksdokument: Notat av 21. april 2016 fra KF

Harald Bøhn, pensjonskassens styreleder, redegjorde for hovedelementer i årsrapporten.

Hovedstyret hadde en meningsutveksling og tok Norges Banks pensjonskasses årsberetning og årsregnskap for 2015 til orientering. Årsberetning og årsregnskap sendes representantskapet til orientering.

92/2016 Myndighet til å beslutte søksmål fra Norges Bank – sentralbankvirksomheten

Saksdokument: Notat av 21. april 2016 fra Juridisk direktør

Marius Ryel redegjorde for saken.

Hovedstyret hadde en meningsutveksling og delegerte til sentralbanksjefen myndighet til å beslutte at banken tar ut forliksklage eller søksmål for domstolene så langt hovedstyret ikke har lagt denne myndigheten til leder NBIM, og likevel slik at forliksklage eller søksmål av særlig viktighet, av prinsipiell betydning eller med særlig offentlig interesse skal forelegges hovedstyret.

93/2016 Orientering om den aktuelle pengepolitiske situasjon

Jon Nicolaisen orienterte om hovedtrekk i den økonomiske utviklingen siden forrige hovedstyremøte.

94/2016 Norges Bank Watch 2016

Saksdokument: Notat av 21. april 2016

Ida Wolden Bache orienterte om rapporten fra Norges Bank Watch for 2016 og om forslagene til oppfølging av rapporten.

Hovedstyret tok orienteringen og forslagene til oppfølging til etterretning.

95/2016 Finansiell risiko og forvaltning av valutareservene 1. kvartal 2016

Saksdokument: Notat av 21. april 2016 fra MB

Kristin Gulbrandsen redegjorde for hovedelementer i rapporten.

Karen Helene Ulltveit-Moe orienterte om drøftingen i revisjonsutvalget og de temaer utvalget var særlig opptatt av, herunder konsekvenser for Norges Bank av kvoteendring i IMF fra første kvartal, prognosen for utviklingen av petrobufferporteføljen og arbeidet som pågår for å overføre forvaltningen av den langsiktige renteporteføljen til sentralbankvirksomheten. Utvalget hadde i sin gjennomgang ikke blitt oppmerksom på noe som tilsier en annen vurdering enn administrasjonens tilråding.

Hovedstyret tok rapporten til etterretning. Rapporten sendes representantskapet til orientering. En redigert utgave av rapporten, som omhandler deler av kapittelet om forvaltning av valutareservene og en regnskapsrapportering som gjelder spesifikt for valutareservene, publiseres 6. mai.

96/2016 Orientering om aktuelle saker i sentralbankvirksomheten

Sentralbanksjefen orienterte om aktuelle saker i sentralbankvirksomheten.

97/2016 Eventuelt

Sentralbanksjefen orienterte om innsynsbegjæringer i hovedstyrets protokoller.

Hovedstyrets medlemmer:

Optim Olsen Jon Næstved
Eivind Møller Jørgen (sett)
Larsen Ulfen Kjetil Skovlykke
Steen Jensen Hilde Myrnes

Hovedstyrets varamedlemmer:

Anders Kleveland

De ansattes representanter, jf. sak 87-92:

Mona Sørensen Kjetil Bjørn